ECLI:LV:VAT:2022:1209.C71237321.19.S
Lietas Nr.C71237321
CA0257-22/7

**SPRIEDUMS**
**Latvijas Republikas vārdā**
Valmierā 2022.gada 9.decembrī

Vidzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija šādā sastāvā:
tiesnesis referents Dailis Lazdiņš, tiesnese Zaiga Cera un tiesnesis Agris Bukavs

izskatīja rakstveida procesā civillietu sabiedrības ar ierobežotu atbildību /Nosaukums /prasībā pret sabiedrību ar ierobežotu atbildību /Nosaukums C/, /pers. A/ un sabiedrību ar ierobežotu atbildību /Nosaukums D/ par parāda piedziņu un /pers. A/ pretprasībā pret sabiedrību ar ierobežotu atbildību/Nosaukums/" par galvojuma līguma atzīšanu par izbeigtu ar izpildījumu un par pirkuma līguma grozījumu neattiecināšanu uz galvojuma līgumu sakarā ar atbildētāja /pers. A/ apelācijas sūdzību par Vidzemes rajona tiesas 2022.gada 9.jūnija spriedumu.

**Aprakstošā daļa**

2021.gada 14.maijā sabiedrība ar ierobežotu atbildību /Nosaukums /(turpmāk – SIA /Nosaukums /) cēlusi tiesā prasību pret sabiedrību ar ierobežotu atbildību /Nosaukums C/ (turpmāk - SIA /Nosaukums C/) , /pers. A/ un sabiedrību ar ierobežotu atbildību /Nosaukums D/ (turpmāk - SIA /Nosaukums D/) par parāda 23186,55 EUR piedziņu, kurā lūdz tiesu:

- piedzīt no SIA /Nosaukums C/, bet piedziņas neiespējamības gadījumā - no /pers. A/ un/vai SIA /Nosaukums D/ par labu prasītājai parādu 23186,55 EUR;
- nodrošināt prasību, apķīlājot SIA /Nosaukums C/ tos maksājumus, kuri pienākas no trešajām personām, tostarp naudas līdzekļus kredītiestādēs un citās finanšu institūcijās prasības summas apmērā;
- piedzīt no SIA /Nosaukums C/, bet piedziņas neiespējamības gadījumā no /pers. A/ un/vai SIA /Nosaukums D/ par labu prasītājai izdevumus par valsts nodevas par prasības pieteikuma iesniegšanu apmaksu 1034,32 EUR, izdevumus par valsts nodevas par prasības nodrošināšanu apmaksu 70 EUR un visus ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus, kas uz prasības pieteikuma sastādīšanas dienu ir 11,77 EUR, bet piedziņas neiespējamības gadījumā /pers. A/ un/vai SIA /Nosaukums D/ pienākumu līdz tiesas sprieduma izpildei maksāt prasītājai likumiskos 8 % no simta gadā no prasības pamatparāda summas.

Prasības pieteikums pamatots uz šādiem turpmāk minētajiem apstākļiem un apsvērumiem.

2006.gada 9.februārī starp prasītāju un SIA /Nosaukums C/ noslēgts pirkuma līgums Nr./numurs/ (turpmāk – Līgums), kura nosacījumi paredzēja, ka atbildētājai tiek izsniegta prece ar pēcapmaksu 45 dienu laikā pēc preces saņemšanas.

2006.gada 9.februārī starp prasītāju un /pers. A/ noslēgts galvojums (turpmāk - Galvojums 1), saskaņā ar kuru /pers. A/ uzņemas saistību kā pats parādnieks atbildēt prasītājai ar visu savu kustamo mantu un nekustamo īpašumu, kā arī naudas līdzekļiem par SIA /Nosaukums C/ pamatparādu, procentiem, līgumsodu pret prasītāju pēc līguma noteikumiem. Galvojuma 1 2.punktā norādīts, ka Galvojums 1 attiecas arī uz visiem iespējamiem līguma grozījumiem un papildinājumiem. Tāpat Galvojuma 1 3.punktā noteikts, ka /pers. A/ dod prasītājai tiesības uzsākt pret viņu parāda piedziņu gadījumā, ja SIA /Nosaukums C/ neievēro savas Līgumā noteiktās saistības.

2020.gada 21.oktobrī starp prasītāju un SIA /Nosaukums D/ noslēgts galvojums (turpmāk - Galvojums 2), saskaņā ar kuru SIA /Nosaukums D/ uzņēmusies saistību kā pats parādnieks atbildēt prasītājai ar visu savu kustamo mantu un nekustamo īpašumu, kā arī naudas līdzekļiem par SIA /Nosaukums C/ pamatparādu, procentiem, līgumsodu, zaudējumiem un izdevumiem pret prasītāju, kas izriet no Līguma noteikumiem. Galvojuma 2 1.punktā norādīts, ka Galvojums 2 attiecas arī uz visiem iespējamiem pirkuma līguma grozījumiem un/vai papildinājumiem. Galvojuma 2 2.punktā ir noteikts, ka SIA /Nosaukums D/ dod prasītājai tiesības uzsākt pret viņu parāda piedziņu gadījumā, ja SIA /Nosaukums C/ neievēro savas Līgumā noteiktās saistības.

Laikā no 2020.gada 27.oktobra līdz 2021.gada 26.janvārim prasītāja izsniegusi SIA /Nosaukums C/ preces ar pēcapmaksu par kopējo summu 21533,21 EUR, par kurām SIA /Nosaukums C/ nav veikusi apmaksu pilnā apmērā.

2021.gada 9.februārī atbildētājiem nosūtīts pirmstiesas brīdinājums, kurā prasītāja aicinājusi SIA /Nosaukums C/ labprātīgi izpildīt savas saistības nekavējoties, bet ne vēlāk kā līdz 2021.gada 8.martam nomaksāt prasītājai pamatparādu 21533,21 EUR un līgumsodu 114,91 EUR, kas aprēķināts no neapmaksāto pavadzīmju apmaksas termiņa līdz pirmstiesas brīdinājuma sagatavošanas dienai.

2021.gada 9.martā pirmstiesas brīdinājums /pers. A/ atgriezts prasītājai ar norādi "beidzies glabāšanas laiks".

Pēc pirmstiesas brīdinājuma nosūtīšanas 2021.gada 23.aprīlī prasītājas norēķinu kontā no SIA /Nosaukums C/ saņemta daļēja parāda samaksa 500 EUR apmērā.

Uz prasības pieteikuma sastādīšanas brīdi SIA /Nosaukums C/ kopējais parāds ir 23186,55 EUR (saskaņā ar lietā 1.sēj. 21.-75.lapā esošajām pavadzīmēm), kas veidojas no pamatparāda 21035,88 EUR un līgumsoda 2150,67 EUR.

Prasība pamatota uz Civillikuma 1587., 1652.panta pirmās daļas 3.punktu, 1694., 1695., 1698., 1702.panta otro daļu, 1716., 1717., 1765., 1843., 2021.pantu.

Ar Vidzemes rajona tiesas tiesneses 2021.gada 26.maija lēmumu apmierināts SIA/Nosaukums / pieteikums par prasības nodrošināšanu. Apķīlāti maksājumi, kuri pienākas SIA /Nosaukums C/ no trešajām personām, tostarp naudas līdzekļi kredītiestādēs un citās finanšu institūcijās. Prasība nodrošināta par 23186,55 EUR. Noteikts SIA /Nosaukums / termiņš līdz 2021.gada 15.jūnijam nodrošināt iespējamos SIA /Nosaukums C/ zaudējumus, iemaksājot zvērināta tiesu izpildītāja depozīta kontā 1159,33 EUR un iesniedzot tiesā apliecinājumu par veikto maksājumu.

Atbildētājs/pers. A/ savā rakstveida paskaidrojumā par prasību norāda, ka prasība ir nepamatota un noraidāma turpmāk norādīto apstākļu un apsvērumu iemeslu dēļ.

2006.gada 9.februārī noslēgts galvojuma līgums. 2021.gada 9.februārī atbildētājam nosūtīts brīdinājums izpildīt saistības, kas izriet no 15 gadus veca un izpildīta līguma.

Izdruka no Uzņēmumu reģistra par SIA /Nosaukums C/ apliecina, ka no 2006.gada līdz 2017.gadam /pers. A/ nav bijis SIA /Nosaukums C/ valdes loceklis. 2006.gadā par iepirktām preces samaksa tikusi veikta, līdz ar to atbildētāja ieskatā no galvojuma izrietošās saistības ir izbeigušās ar Līguma izpildījumu. 2017.gadā prasītāja un SIA /Nosaukums C/ grozīja Līguma 3.4.punktu, palielinot kredītlīnijas apmēru līdz 15000 EUR. Tā kā galvojuma līgumā grozījumi netika veikti, tad tas ir spēkā neesošs.

Kopš 2006.gada preču cenas ir mainījušās, tādēļ pēc 15 gadiem nevar uzskatīt, ka pastāv galvenās saistības parāds, jo nav zināma summa jeb galvenais parāds, par kuru galvo, līdz ar to nevar pastāvēt arī pats galvojums (Civillikuma 1694.pants).

Saskaņā ar Civillikuma 1710.pantu galvojums izbeidzas ar katru darbību, kas dzēš galveno saistību, atsvabinot no tās parādnieku. Minēto noteikumu paredzēja arī Galvojuma līguma 6.punkts, kas noteica, ka galvojums ir spēkā līdz brīdim, kamēr pilnībā tiek dzēsta parādnieka saistība pret sabiedrību. Tā kā parādnieka saistības bija dzēstas, tad galvojuma līgums beidza pastāvēt.

Saskaņā ar Civillikuma 1508.pantu saudzīgākam iztulkojumam ir dodama priekšroka pret citiem, un uz tā pamata priekšroka ir tam, kurš vismazāk saista parādnieku. Par Civillikuma 1695.pantā ir norādīts, ka līdz ar to galvojums neparedz arī paplašinātu tā iztulkošanu, t.i., nedrīkst pieļaut tā paplašinātu piemērošanu ārpus tiem rāmjiem, kuros tas nodrošina konkrēto saistību.

Atbildētāja SIA /Nosaukums D/ savā rakstveida paskaidrojumā par prasību norāda, ka prasība ir nepamatota un noraidāma turpmāk norādīto iemeslu dēļ.

SIA /Nosaukums D/ atzīst, ka 2020.gada 21.oktobrī starp atbildētāju un prasītāju noslēgts galvojuma līgums.

Saskaņā ar Galvojuma nosacījumiem SIA /Nosaukums D/ ir apņēmusies uzņemties atbildību par saistībām kā pats parādnieks, kas izriet no 2006.gada 9.februārī noslēgtā pirkuma līguma starp SIA /Nosaukums C/ un prasītāju. Tomēr neviens no abiem iepriekš minētiem līgumiem skaidri nedefinē līguma priekšmetu jeb galvotāja kā nosacītā parādnieka saistību, kā arī nenosaka konkrētu preču sortimentu, cenu un daudzumu, kas izslēdz jebkādu iespēju paredzēt saistību apmēru, ko šāds līgums varētu uzlikt. Civillikuma 1417.pants ir tiesību norma, kura vispirms ekonomiskās apgrozības stabilitātes dēļ neļauj palikt spēkā līgumiem, kuriem priekšmets ir absolūti nenoteikts, tādējādi pārsniedzot parādnieka spējas izpildīt savas saistības.

Atbildētāja SIA /Nosaukums C/ savā rakstveida paskaidrojumā par prasību norāda, ka prasība ir nepamatota un noraidāma turpmāk norādīto apstākļu un iemeslu dēļ.

SIA /Nosaukums C/ atzīst, ka ar Līgumu ir uzņēmusies saistības un joprojām tās nav izpildījusi, jo nav samaksājusi par piegādātām precēm 21035,88 EUR apmērā. Tomēr uzņemtās saistības pienācīgā kārtā neļauj pildīt nepārvaramas varas apstākļi, līdz ar to līgumsoda piemērošana nav pamatota, respektīvi, ekonomiskā krīze, kuru ir izraisījuši Covid-19 infekcijas dēļ noteiktie ierobežojumi, kas pastāvīgi mainās, ir absolūti neparedzams un nepārvarams saistības izpildes šķērslis, kas neļāva SIA /Nosaukums C/ pienācīgi un laicīgi izpildīt uzņemtās saistības. Latvijas Republikas Finanšu ministrijas mājas lapā īpaši ir akcentēta nelabvēlīgā situācija būvniecības nozarē.

SIA /Nosaukums C/ norāda, ka savas līgumsaistības izpildīs, kad nepārvaramas varas apstākļi ļaus to izdarīt.

Atbildētājs/pers. A/ 2021.gada 13.oktobrī iesniedzis tiesā pretprasību pret SIA /nosaukums / kurā lūdz tiesu:

- atzīt, ka 2006.gada 9.februāra galvojuma līgums ir izbeidzies ar izpildījumu;
- atzīt, ka 2017.gada 28.novembra grozījumi nav attiecināmi uz 2006.gada 9.februāra izpildītā galvojuma līguma saistībām;
- piedzīt no prasītājas atbildētāja labā samaksāto valsts nodevu par pretprasības iesniegšanu 70 EUR, ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 5,37 EUR un visus ar lietas vešanu saistītos izdevumus (par advokāta palīdzības sniegšanu) 1800 EUR;
- noteikt, ka samaksa veicama /pers. A/ norēķinu kontā AS /Nosaukums E/, konta numurs /konta numurs/.

Pretprasības pieteikums pamatots uz turpmāk minētajiem apstākļiem un apsvērumiem.

2006.gad 9.februāra galvojums noslēgts, kad maksimālā galvojuma summa saskaņā ar pirkuma līguma 3.5.punktu bija ierobežota līdz 1500 Ls.

2017.gadā prasītāja un SIA /Nosaukums C/ grozīja Līgumu un palielināja kredītlīnijas apmēru līdz 15000 EUR. Līgums tika grozīts tad, kad galvojums bija izbeidzies ar izpildījumu, un attiecīgie grozījumi nevarēja skart galvojumu, kas vairs nebija spēkā. /pers. A/ nav izteicis savu gribu un piekrišanu galvojuma saistības apmēra palielināšanai.

Laikā no 2006.gada līdz 2017.gadam /pers. A/ nav bijis SIA /Nosaukums C/ valdes loceklis, līdz ar to nezināja un nevarēja zināt par Līguma grozījumiem.

2006.gada 9.februāra pirkuma līguma saistības par preču piegādēm ir izpildītas. Tātad galvenais parāds bija dzēsts, un līdz ar to arī galvojuma līgums beidza pastāvēt.

Galvojums izbeidzās ar izpildījumu kad, tika veiktas visas piegādes un saņemta samaksa par tām. Tiklīdz tiek dzēsts galvenais parāds, izbeidzas arī galvojums. Līdz ar to, lai konstatētu galveno parādu, ir jāpastāv summai un precēm, par kurām tiek sniegts galvojums. Civillikums neizslēdz iespēju galvot arī par nākotnes saistībām, tomēr Civillikuma 1694.pants nebūtu skatāms atrauti no vispārējā regulējuma - Civillikuma 1417.panta, kas nepieļauj darījumus ar absolūti nenoteiktu priekšmetu. Līgumā nav atrodami noteikumi, no kuriem būtu izsecināma iespējamā parāda summa. Līguma 1.1.punkts nosaka, ka pārdevējs pārdod un pircējs pērk preces saskaņā ar preču pavadzīmēm - rēķiniem, kas ir šī Līguma neatņemama sastāvdaļa. Vienošanās par pirkuma līguma būtiskajām sastāvdaļām (cenu un priekšmetu) varēja notikt tikai tajā brīdī, kad kāda prece tika pirkta.

Nākotnes saistībām galvojuma līgumos ir jāatbilst kaut minimālai noteiktības pakāpei. 2006.gadā preces tika saņemtas, preču cena bija zināma, sortiments bija zināms un tādēļ pastāvēja galvenais parāds, par kuru varēja galvot. Savukārt 2020.gadā vairs nepastāvēja 2006.gada cenas, tās ir mainījušās. Galvojuma līgumā nav noteikta metodika, kā galvojums pēc galvenās saistības izpildes atkal pārjaunojas, līdz ar to arī no tiesību teorijas aspekta tas izslēdz pat "minimālo noteiktības pakāpi". Tādējādi ir secināms, ka galvojums neattiecas uz 2020.gadā pirktajām precēm.

Civillikuma normas, kas attiecas uz galvojuma līgumu nepieļauj galvojuma līguma paplašinātu tulkošanu. Doktrīnā par Civillikuma

1695.pantu ir norādīts, ka līdz ar to galvojums neparedz arī paplašinātu tā iztulkošanu, t.i., nedrīkst pieļaut tā paplašinātu piemērošanu ārpus tiem rāmjiem, kuros tas nodrošina konkrēto saistību.

Pamatojoties uz Civillikuma 1508.panta noteikumiem, saudzīgākam iztulkojumam ir dodama priekšroka pret citiem, un uz tā pamata priekšroka ir tam, kurš vismazāk saista parādnieku. Galvojuma 1 6.punkts nosaka, ka galvojums ir spēkā līdz brīdim, kamēr tiek dzēsta parādnieka saistība pret prasītāju.

/pers. A/ nav devis savu piekrišanu pirkuma līguma grozījumiem, līdz ar to, pamatojoties uz Civillikuma 1427.pantu, šādai saistībai bez gribas izteikuma nemaz nav tiesiska spēka. Civillikuma 1519.panta otrā daļa paredz imperatīvu noteikumu, ka divas personas ar savu vienošanos nevar uzlikt trešajai personai pienākumus. Tātad Līguma grozījumi, par kuriem 2017.gadā ir vienojušies prasītāja un SIA /Nosaukums C/, nav saistošas un nerada nekādas tiesiskās sekas /pers. A/.

2022.gada 10.februārī tiesā saņemts prasītājas paskaidrojums par pretprasību, kurā norādīts, ka /pers. A/ pretprasība ir nepamatota un noraidāma pilnīgi.

Civillikuma 1692.pantā sniegtajā galvojuma definīcijā ir norādīts, ka ar galvojumu tiek uzņemts pienākums atbildēt kreditoram par trešās personas parādu, savukārt Civillikuma 1694.pantā ir norādīts, ka galvojumu var dot par visādām saistībām, t.sk., par pastāvošām un nākamām, noteiktām un nenoteiktām, nosacītām un nenosacītām saistībām.

Tā kā galvojuma līgums un pirkuma līgums ir noslēgti vienā datumā, tad secināms, ka galvojuma priekšmets ir parādnieka nākotnē iespējamās parādsaistības pret prasītāju. Bez Galvojuma 1, kā saistību izpildes nodrošinājuma noslēgšanas, prasītāja nepiešķirtu kredīta limitu 1500 Ls apmērā, lai SIA /Nosaukums C/ varētu saņemt preces ar pēcapmaksu Līguma 3.3.punktā noteiktajā termiņā.

Juridiskajā literatūrā ir norādīts, ka galvojums ir ar līgumu uzņemta akcesora saistība, kura pastāv blakus kādai citai saistībai (galvenajai saistībai). Parasti tā ir naudas izteiksmē nosakāma un pildāma saistība, kas var tikt nodibināta gan vienlaikus ar galveno saistību, gan vēlāk, gan pat agrāk.

Slēdzot Galvojumu 1, prasītāja ar /pers. A/ vienojās, ka /pers. A/ kā pats parādnieks atbildēs prasītājai par SIA /Nosaukums C/ saistībām, kas izrietēs no prasītājas un SIA /Nosaukums C/ starpā noslēgtā Līguma. Nevienā Galvojuma 1 noteikumu punktā nav noteikts, ka tas tiek ierobežots ar Līguma 3.4.punktā norādīto kredīta limita apmēru.

Jebkuri Līguma grozījumi un papildinājumi pēc to abpusējas parakstīšanas kļuva par Līguma neatņemamu sastāvdaļu, līdz ar to secināms, ka, atbilstoši Galvojuma 1 2.punktā noteiktajam, Galvojums 1 attiecas arī uz 2017.gada 28.novembra vienošanos par grozījumiem Līgumā.

Saskaņā ar Civillikuma 1710.pantu galvojums izbeidzas ar katru darbību, kas dzēš galveno saistību, atsvabinot no tās parādnieku.

Tā kā galvenā saistība – Līgums līdz pat šim brīdim ir spēkā, secināms, ka, atbilstoši Civillikuma 1710.panta noteikumiem, spēkā ir arī Galvojums 1, un tas nav izbeidzies nedz ar izpildījumu, nedz arī kādā citā veidā.

No publiskajos reģistros pieejamās informācijas redzams, ka /pers. A/ bija/ir parādnieka amatpersona no 1999.gada 8.marta līdz 2003.gada 23.decembrim - direktors ar paraksta tiesībām, no 2003.gada 23.decembra līdz 2006.gada 10.augustam - rīkotājdirektors ar tiesībām pārstāvēt atsevišķi, no 2017.gada 31.janvāra un vēl joprojām - valdes loceklis ar tiesībām pārstāvēt atsevišķi.

Prasītājas ieskatā /pers. A/ izteikums, ka viņš nav zinājis un nevarēja zināt par Līguma grozījumiem, nav patiess un ir tiesu maldinošs, jo prasības pieteikuma pielikumā pievienotā vienošanās, ar kuru tika palielināts parādniekam piešķirtais kredīta limits, kā arī pagarināts pēcapmaksas termiņš, tika noslēgta 2017.gada 28.novembrī, un to ir parakstījis /pers. A/ kā SIA /Nosaukums C/ valdes loceklis.

Senāta judikatūrā atzīts, ka gadījumos, kad persona vienlaicīgi darbojas gan savā vārdā, gan arī citas personas (komercsabiedrības) vārdā, pietiek tikai ar vienu šīs personas parakstu attiecīgajā tiesiskajā darījumā.

Līdz ar to prasītāja secina, ka /pers. A/ zināja par vienošanās saturu un tās mērķi, un prasītājas ieskatā ar savu parakstu apliecināja piekrišanu pirkuma līguma grozījumiem gan kā parādnieka amatpersona, gan kā fiziskā persona - galvotājs.

Ar Vidzemes rajona tiesas 2022.gada 9.jūnija spriedumu prasība apmierināta daļēji.

Tiesa piedzinusi no atbildētājas SIA /Nosaukums C/, bet piedziņas neiespējamības gadījumā solidāri no atbildētājiem /pers. A/ un SIA /Nosaukums D/ par labu prasītājai pamatparādu 21035,88 EUR, līgumsodu par laiku no 2020.gada 27.decembra līdz 2021.gada 14.maijam 2103,59 EUR un tiesas izdevumus - valsts nodevu 1102,11 EUR, ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus par tiesas pavēstu un citu tiesas dokumentu piegādāšanu un izsniegšanu 11,75 EUR, kopā 24253,33 EUR.

Tiesa noraidījusi prasītājas prasību daļā par līgumsoda 47,08 EUR piedziņu.

Tiesa piedzinusi no atbildētājas SIA /Nosaukums C/, bet piedziņas neiespējamības gadījumā solidāri no atbildētājiem /pers. A/ un SIA /Nosaukums D/ valsts ienākumos tiesas izdevumus par tiesas pavēstu un citu tiesas dokumentu piegādāšanu un izsniegšanu 8,01 EUR.

No prasītājas valsts ienākumos tiesa piedzinusi tiesas izdevumus par tiesas pavēstu un citu tiesas dokumentu piegādāšanu un izsniegšanu 0,02 EUR.

Tiesa noteikusi prasītājai tiesības par laiku, sākot ar brīdi, kad notecējis termiņš sprieduma labprātīgai izpildei, līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai) saņemt no atbildētājas SIA /Nosaukums C/, bet piedziņas neiespējamības gadījumā solidāri no atbildētājiem /pers. A/ un SIA /Nosaukums D/ likumiskos astoņus procentus gadā no kopējās ar spriedumu piedzītās summas 24253,33 EUR, ievērojot Civillikuma 1763.panta 1.punkta noteikumus, ka procentu pieaugums apstājas, kad vēl nesamaksāto procentu daudzums sasniedzis kapitāla lielumu.

Tiesa pamatojusi spriedumu uz turpmāk norādītiem apstākļiem un argumentiem.

Saskaņā ar Civillikuma 1401.panta noteikumiem saistību tiesības ir tādas tiesības, uz kuru pamata vienai personai - parādniekam - jāizdara par labu otrai - kreditoram - zināma darbība, kam ir mantiska vērtība.

Savukārt saskaņā ar Civillikuma 1402.panta noteikumiem saistību tiesības rodas vai nu no tiesiska darījuma, vai no neatļautas darbības, vai pēc likuma.

Lietā nav strīda par to, ka starp prasītāju un SIA /Nosaukums C/ 2006.gada 9.februārī noslēgts pirkuma līgums /numurs/, saskaņā ar kuru prasītāja apņēmusies pārdot, bet SIA /Nosaukums C/ pirkt preces saskaņā ar preču pavadzīmēm - rēķiniem, kas ir šī līguma neatņemama sastāvdaļa.

Līguma 1.2.punktā puses vienojušās par to, ka pārdošana tiek veikta atsevišķās partijās saskaņā ar SIA /Nosaukums C/ pasūtījumiem atbilstoši savstarpēji saskaņotam sortimentam.

Lietā nav strīda arī par to, ka SIA /Nosaukums C/ saskaņā ar lietā esošajām pavadzīmēm (lietas 1.sēj. 21.-75.lapa) ir saņēmusi preces, bet pilnībā par tām nav norēķinājusies 21035,88 EUR apmērā, kā arī nav nomaksāts līgumsods 2150,67 EUR.

Līguma 6.5.punktā noteikts, ka līgumslēdzēji neatbild par savu saistību neizpildi vai nepienācīgu izpildi gadījumā, ja šīs neizpildes vai nepienācīgas izpildes cēlonis ir nepārvarama vara.

Saskaņā ar Civillikuma 1657.panta noteikumiem tiesa var parādnieku atsvabināt no viņam neizdevīgām nokavējuma sekām arī citos gadījumos, kad viņu nevar vainot ne uzmanības trūkumā, ne vispār vieglprātībā vai nolaidībā, vai kad izpildīšana nav notikusi nepārvaramas varas dēļ.

No minētās tiesību normas izriet, ka nepārvarama vara ir objektīvs apstāklis, kas nokavējuma gadījumā atbrīvo parādnieku no līguma saistību izpildes.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 5.panta sestās daļas noteikumiem, piemērojot tiesību normas, tiesa ņem vērā judikatūru.

Augstākās tiesas Senāts ir sniedzis atziņas par nepārvaramas varas jēdziena noskaidrošanu, konkrēti, jēdziena "nepārvaramā vara" skaidrojums likumā nav dots. Tādēļ uz to var tikt attiecināti gan romiešu tiesībās apzīmētie apstākļi, gan UNIDROIT Starptautisko komerclīgumu principu 7.1.7.pantā ietvertais formulējums, gan Latvijai saistošās ANO 1980.gada 11.aprīļa (Vīnes) Konvencijas par starptautiskajiem preču pirkuma - pārdevuma līgumiem 79.panta 1.punkta formulējums, kā arī tiesību zinātnē dotā nepārvaramas varas definīcija vai vispārīgs skaidrojums, turklāt minētais uzskaitījums nav izsmeļošs *(sk. Senāta 2009.gada 11.februāra spriedumu lietā. Nr.30/2009).*

Nepārvaramas varas institūta koncepcija sastāv no četriem elementiem:

1) notikums, no kura nav iespējams izvairīties un kura sekas nav iespējams pārvarēt;

2) saprātīga persona līguma noslēgšanas brīdī notikumu nevarēja paredzēt;

3) notikums nav radies puses vai tās kontrolē esošas personas rīcības dēļ;

4) notikums saistību izpildi padara ne tikai apgrūtinošu, bet neiespējamu *(sk. Tom Southerington. Impossibility of Perfomance and Other Excuses in International Trade //http;//www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/southerington.html, citēts pēc L.Škoba, I.Sakārne, S.Novicka. 1980.gada ANO Konvencijas par starptautiskajiem preču pirkuma līgumiem pamatjautājumi. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2004.,194.lpp.).*

Līdzīgas prasības, apkopojot Civillikuma dažādos pantos minētos noteikumus par nepārvaramu varu, izvirza arī Civillikums *(sk. Agris Bitāns. Civiltiesiskā atbildība un tās veidi. Rīga: AGB, 1997, 109.lpp.).* Proti, par nepārvaramas varas apstākļiem ir jāatzīst tādi apstākļi, kas pie līguma slēgšanas pusēm nebija zināmi (Civillikuma 1543.pants) *(sk. arī Latvijas Republikas Civillikuma komentāri. Saistību tiesības/ red.K.Torgāns. Rīga: Mans Īpašums, 1998, 98-99.lpp.),* kas padara līguma izpildi neiespējamu vispār un nevis tikai vienai pusei (Civillikuma 1543., 2147.pants), kas nav iestājušies parādnieka vainas dēļ (Civillikuma 1543., 2147.pants), no kuriem nav iespējams izvairīties vai kurus nav iespējams novērst, neraugoties uz visām parādnieka pūlēm (Civillikuma 2148.panta 1.punkts, 2234.pants).

Būtiski ir nošķirt nepārvaramu varu no grūtībām izpildīt saistības. Minēto savā praksē, novērtējot 2009.gada globālās finanšu krīzes ietekmi uz noslēgtajām līgumsaistībām, ir atzinusi arī Augstākā tiesa. Tiesa ir atzinusi, ka nepārvarama vara nošķirama no grūtībām, kad kāds notikums būtiski maina līguma līdzsvaru (piemēram, vienas puses izpildes izmaksas ir pieaugušas vai arī izpildījuma, ko saņem puse, vērtība ir samazinājusies *(sk. Augstākās tiesas Senāta 2011. gada 26. janvāra spriedums lietā Nr.SKC–11/2011).*

Tiesas ieskatā SIA /Nosaukums C/ Līguma saistību izpildi objektīvi neiespējamu padarītu tādi Covid-19 vīrusa izplatības ierobežošanas un risku mazināšanas pasākumi, kā piemēram karantīna vai robežas slēgšana. Tādējādi Covid-19 noteiktie ierobežojumi paši par sevi nav uzskatāmi par nepārvaramas varas apstākļiem, nepastāvot papildu apstākļiem, piemēram, zināmu darbību aizliedzošiem Ministru kabineta rīkojumiem.

Līdzīgi kā judikatūrā *(sk. Augstākās tiesas 2018.gada 14.decembra spriedumā lietā SKC–227/2018)* secināts, ka Covid-19 izplatību nevar uzskatīt par apstākli, kas saistību izpildi padarītu neiespējamu. Proti, aplūkojot situāciju globāli, saimnieciskā darbība joprojām tiek veikta arī vīrusa skartajās zonās. Gadījumos, kad Covid-19 izplatība var radīt apdraudējumu, saistību izpildi joprojām ir iespējams veikt, ievērojot nepieciešamos drošības pasākumus.

Pie šādiem apstākļiem tiesa atzinusi, ka SIA /Nosaukums C/ iebildumi pret prasību atzīstami par nepamatotiem un nepierādītiem.

Saskaņā ar Civillikuma 1587.panta noteikumiem tiesīgi noslēgts līgums uzliek līdzējiem pienākumu izpildīt apsolīto, un ne darījuma sevišķais smagums, ne arī vēlāk radušās izpildīšanas grūtības nedod vienai pusei tiesības atkāpties no līguma, kaut arī atlīdzinot otrai zaudējumus.

Savukārt saskaņā ar Civillikuma 2021.panta noteikumiem no pirkuma līguma izceļas abām pusēm savstarpējas prasījumu tiesības kā uz līguma izpildīšanu, tā arī uz zaudējumu atlīdzību.

Līdz ar to tiesa atzinusi, ka no SIA /Nosaukums C/ prasītājas labā piedzenams pamatparāds par saņemtajām precēm 21035,88 EUR apmērā.

No prasības pieteikumā ietvertā parāda aprēķina (lietas 1.sēj.4., 5.lapa) tiesa konstatējusi, ka prasītāja aprēķinājusi līgumsodu par laiku no 2020.gada 27.decembra līdz 2021.gada 14.maijam 2150,67 EUR apmērā.

Līguma 6.1.punktā līgumslēdzēji vienojušies par to, ka par maksājuma kavējumu SIA /Nosaukums C/ maksā prasītājai līgumsodu 0,2 % apmērā no nokavētā maksājuma summas par katru nokavēto dienu.

Saskaņā ar Civillikuma 3.panta noteikumiem katra civiltiesiska attiecība apspriežama pēc likumiem, kas bijuši spēkā tad, kad šī attiecība radusies, pārgrozījusies vai izbeigusies. Neskartas paliek jau iegūtās tiesības.

Saskaņā ar Civillikuma 1716.panta noteikumiem (likuma redakcijā, kas bija spēkā līdz 2013.gada 31.decembrim) līgumsods ir pametums, ko kāda persona uzņēmusies ciest sakarā ar savu saistību tajā gadījumā, ja viņa šo saistību neizpildītu vai neizpildītu pienācīgi. Saskaņā ar Civillikuma 1717.panta noteikumiem (likuma redakcijā, kas bija spēkā līdz 2013.gada 31.decembrim) līgumsodu var pievienot katram līgumam, un to var noteikt ne vien naudā, bet arī citās vērtībās. Līgumsoda apmēru noteic līdzēji, un tas nav aprobežots ar zaudējumu lielumu, kādi paredzami no līguma neizpildīšanas. Savukārt Civillikuma 1720.panta 2.punkts nosaka, ka kreditors var prasīt kā līgumsodu, tā arī līguma izpildīšanu, ja līgumsods bija norunāts ne tik daudz par neizpildīšanu vispār, kā par neizpildīšanu īstā laikā.

Saskaņā ar likuma "Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937.gada Civillikuma saistību tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un piemērošanas kārtību" 21.panta noteikumiem līgumiem, kuri noslēgti līdz 2013.gada 31.decembrim un kuros ietverts pienākums maksāt līgumsodu, ja šo līgumu darbība turpinās pēc 2014.gada 1.janvāra un līdz 2014.gada 31.decembrim par tiem nav celta prasība tiesā, ar 2015.gada 1.janvāri ir piemērojami grozījumi Civillikuma 1716., 1717. un 1722.pantā par līgumsoda noteikumiem un grozījumi Civillikuma 1843.pantā par parāda samaksas kārtību.

Saskaņā ar Civillikuma 1716.panta pirmās un trešās daļas noteikumiem (redakcijā, kas ir spēkā no 2014.gada 1.janvāra) līgumsods

ir pametums, ko kāda persona uzņemas ciest sakarā ar savu saistību neizpildi vispār, nepienācīgu izpildi vai neizpildīšanu īstā laikā (termiņā). Līgumsods par saistību nepienācīgu izpildi vai neizpildīšanu īstā laikā (termiņā) var tikt noteikts pieaugošs, taču kopumā ne vairāk par 10 % no pamatparāda vai galvenās saistības apmēra, kas šajā gadījumā ir 2103,59 EUR un tas piedzenams no SIA /Nosaukums C/ prasītājas labā, bet prasība par līgumsoda 47,08 EUR piedziņu ir noraidāma.

Tiesa atzinusi, ka apmierināma prasība daļā par piedzītās summas piedziņu no /pers. A/ un SIA /Nosaukums D/ kā galviniekiem gadījumā, ja piedziņa nav iespējama no SIA /Nosaukums C/.

Saskaņā ar Civillikuma 1692.panta noteikumiem galvojums ir ar līgumu uzņemts pienākums atbildēt kreditoram par trešās personas parādu, neatsvabinot tomēr pēdējo no viņas parāda.

Lietā nav strīda par to, ka prasītājas, /pers. A/ un SIA /Nosaukums D/ starpā 2006.gada 9.februārī un 2020.gada 21.oktobrī noslēgti galvojama līgumi (lietas 1.sēj. 15., 16.lapa).

Saskaņā ar Galvojuma 1 1.punkta noteikumiem /pers. A/ uzņēmies saistības kā pats parādnieks atbildēt prasītājai ar visu savu kustamo mantu un nekustamo īpašumu, naudas līdzekļiem par SIA /Nosaukums C/ pamatparādu, procentiem, līgumsodu pret prasītāju pēc 2006.gada 9.februāra preču piegādes līguma /numurs/

Galvojuma 1 2.punktā noteikts, ka šis galvojums attiecas arī uz visiem iespējamiem līguma grozījumiem un papildinājumiem.

Galvojuma 1 6.punktā noteikts, ka līgums stājas spēkā ar parakstīšanas brīdi un ir saistošs /pers. A/ līdz tiek pilnībā dzēsta SIA /Nosaukums C/ saistība pret prasītāju.

Galvojuma 1 9.punktā /pers. A/ apliecinājis, ka līguma noteikumi starp prasītāju un SIA /Nosaukums C/ viņam ir zināmi, viņam ir saprotams šī galvojuma saturs, nozīme un iespējamās sekas, kā arī viņš labprātīgi, no brīvas gribas, bez maldības un spaidiem iesniedz šo galvojumu prasītājai.

Saskaņā ar Galvojuma 2 1.punkta noteikumiem SIA /Nosaukums D/ uzņēmusies saistību kā pats parādnieks atbildēt prasītājai ar visu savu mantu kā lietu kopību par SIA /Nosaukums C/ pamatparādu, procentiem, līgumsodu zaudējumiem un izdevumiem pret prasītāju, kas izriet no 2006.gada 9.februāra preču pirkuma līguma /numurs/ noteikumiem, tostarp, saistībām, kas radušās pirms šī galvojuma spēkā stāšanās. Galvojums attiecas arī uz visiem iespējamiem līguma grozījumiem un/vai papildinājumiem.

Saskaņā ar Galvojuma 2 5.punkta noteikumiem galvojums ir spēkā ar parakstīšanas brīdi un ir saistošs līdz tiek pilnībā dzēsta SIA /Nosaukums C/ saistība pret prasītāju.

Galvojuma 10.punktā SIA /Nosaukums D/ apliecinājusi, ka līguma noteikumi starp prasītāju un SIA /Nosaukums C/ viņai zināmi, ir saprotams galvojuma saturs, nozīme un iespējamās sekas, kā arī labprātīgi, no brīvas gribas, bez maldības un spaidiem iesniedz galvojumu prasītajai.

Saskaņā ar Civillikuma 1504.panta noteikumiem tiesai, iztulkojot darījumu, vispirms jāskatās uz tajā lietoto vārdu nozīmi un, ja tie nav divējādi saprotami, tad tie cieši jāievēro, ja vien nepierāda, ka tie nesaskan ar dalībnieku gribu. Ja rodas šaubas par vārdu nozīmi, jāievēro to jēgums un darījuma dalībnieka skaidri izsacītais vai kā citādi izrādītais nodoms (Civillikuma 1505.pants).

Tikai tad, ja saskaņā ar Civillikuma 1504.-1505.pantu līdzēju patieso nodomu nevar noskaidrot un no darījuma izriet dažādas iztulkojumu iespējas, tiesai jāpiemēro Civillikuma 1507.-1509.pants.

Šāda tiesisku darījumu iztulkošanas kārtība nostiprināta arī tiesu praksē *(sk. Augstākās tiesas 2004.gada 1.decembra spriedumu lietā Nr.SKC-642/2004, 2015.gada 27.oktobra spriedumu lietā Nr.SKC-152/2015 (C32284011), 2017.gada 12.janvāra spriedumu lietā Nr.SKC-3/2017 (C29543112)).*

Turklāt likumā ietverto darījuma iztulkošanas normu uzdevums ir nodrošināt, lai iztulkošanas gaitā tiktu panākts rezultāts, kas iespējami atbilstošākais darījuma dalībnieku gribai tā noslēgšanas laikā.

Tiesa nav piekritusi /pers. A/ un SIA /Nosaukums D/ apgalvojumam, ka Līgumā, Galvojumā 1 un Galvojumā 2 nav skaidri definēts Līguma priekšmets un pretēji atbildētāja viedoklim noskaidrojusi, ka no Līguma 1.1.punkta skaidri izriet Līguma priekšmets - konkrētā preču pavadzīmē - rēķinā norādītā prece un samaksa par to.

Tiesa nav piekritusi /pers. A/ apgalvojumam par to, ka uz viņu kā galvinieku nav attiecināmi 2017.gadā prasītājas un SIA /Nosaukums C/ izdarītie grozījumi Līgumā, palielinot kredītlīnijas apmēru līdz 15000 EUR.

Galvojuma 1 2.punktā un Galvojuma 2 1.punktā noteikts, ka galvojums attiecas arī uz visiem iespējamiem Līguma grozījumiem un papildinājumiem, līdz ar to /pers. A/ iebildumi pret prasību kā nepamatoti ir noraidāmi.

Saskaņā ar Civillikuma 1694.panta noteikumiem galvojumā ir nepieciešams spēkā esošs galvenais parāds, un to var dot par visādām saistībām, to starpā arī par saistībām no neatļautas darbības, par pastāvošām un nākamām, noteiktām un nenoteiktām, nosacītām un nenosacītām, un kā par visu galveno parādu, tā arī par tā daļu.

Terminēts galvojums var būt ilgstoši pildāmās saistības, piemēram, no piegādes līguma izrietošās. Tad pret galvinieku var vērst tos prasījumus, kas radušies laikā posmā no galvojuma spēkā esamības sākuma brīža līdz beigu termiņam *(K.Torgāns. Saistību tiesības. I daļa. Mācību grāmata.- Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2006, 114.lapa).*

Galvojumā 1 un Galvojumā 2 nav noteikta konkrēta summa, par kādu galvo /pers. A/ un SIA /Nosaukums D/.

Saskaņā ar Civillikuma 1698.panta noteikumiem galvinieks atbild ne vien par pašu galveno parādu, bet arī par tā blakus prasījumiem, parādnieka vainas vai nokavējuma dēļ nodarītiem zaudējumiem un tiesu izdevumiem.

Saskaņā ar Civillikuma 1699.panta noteikumiem vairākas personas, kas galvojušas par vienu un to pašu parādnieku un vienu un to pašu parādu, atbild solidāri.

Tiesa nav konstatējusi konkrētajā lietā jebkādu darbību, kas būtu dzēsusi galveno saistību, kas atbilstoši Civillikuma 1710.panta noteikumiem izbeigtu arī galvojumus.

Pamatojoties uz minēto, tostarp uz norādīto Līguma un Galvojumu noteikumu iztulkojumu, kā arī uz norādītajām tiesību normām, tiesa noteikusi, ka ar spriedumu piedzītā summa piedziņas neiespējamības gadījumā no SIA /Nosaukums C/ piedzenama solidāri no /pers. A/ un SIA /Nosaukums D/, noraidot pilnīgi /pers. A/ pretprasību par galvojuma līguma atzīšanu par izbeigtu ar izpildījumu un par pirkuma līguma grozījumu neattiecināšanu uz galvojuma līgumu.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.panta pirmās daļas noteikumiem pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus. Ja prasība apmierināta daļēji, šajā pantā norādītās summas piespriež prasītājam proporcionāli tiesas apmierināto prasījumu apmēram.

Pie apstākļiem, ka prasība apmierināta 99,80 % apmērā, no SIA /Nosaukums C/ prasītājas labā tiesa piedzinusi tiesas izdevumus - valsts nodevu 1102,11 EUR, ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus par tiesas pavēstu un citu tiesas dokumentu piegādāšanu un izsniegšanu 11,75 EUR.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 42.panta pirmās daļas noteikumiem no SIA /Nosaukums C/, bet piedziņas neiespējamības gadījumā solidāri no /pers. A/ un SIA /Nosaukums D/ valsts ienākumos proporcionāli prasības apmierinātajai daļai tiesa piedzinusi iepriekš nesamaksātos tiesas izdevumus par tiesas pavēstu un citu tiesas dokumentu piegādāšanu un izsniegšanu 8,01 EUR.

Savukārt no prasītājas valsts ienākumos proporcionāli prasības noraidītajai daļai tiesa piedzinusi iepriekš nesamaksātos tiesas izdevumus par tiesas pavēstu un citu tiesas dokumentu piegādāšanu un izsniegšanu 0,02 EUR apmērā.

Prasītājai saskaņā ar Civilprocesa likuma 195.panta un Senāta Civillietu departamenta senatoru kopsapulces 2021.gada 15.decembra lēmuma noteikumiem tiesa noteikusi tiesības par laiku sākot ar brīdi, kad notecējis termiņš sprieduma labprātīgai izpildei, līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai) saņemt no SIA /Nosaukums C/, bet piedziņas neiespējamības gadījumā solidāri no /pers. A/ un SIA /Nosaukums D/ likumiskos 8 % gadā no kopējās piedzītās summas 24253,33 EUR, ievērojot Civillikuma 1763.panta 1.punkta noteikumus, ka procentu pieaugums apstājas, kad vēl nesamaksāto procentu daudzums sasniedzis kapitāla lielumu.

Vidzemes rajona tiesa 2022.gada 12.augustā taisījusi papildspriedumu 2022.gada 9.jūnija spriedumam, ar kuru nospriests /pers. A/ pretprasību noraidīt. Tiesa konstatējusi, ka 2022.gada 9.jūnijā, taisot spriedumu lietā, izšķirot strīdu pēc būtības, sprieduma motīvu daļā tiesa ir devusi vērtējumu un izskatījusi atbildētāja /pers. A/ pretprasību, to noraidot spriedumā norādīto apsvērumu dēļ, taču sprieduma rezolutīvā daļā nav ietvērusi pretprasības izskatīšanas rezultātu.

Par Vidzemes rajona tiesas 2022.gada 9.jūnija spriedumu daļā, ar kuru prasība apmierināta, atbildētājs /pers. A/ iesniedzis apelācijas sūdzību, kurā lūdz noraidīt prasību un atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Apelācijas sūdzībā norādīti turpmāk minētie apstākļi un argumenti.

Tiesa nepareizi ir piemērojusi materiālās un procesuālās tiesību normas un tādēļ ir nonākusi pie nepareiziem secinājumiem.

Starp pusēm nepastāv strīds, ka par 2006.gadā veiktajiem pirkumiem nav samaksāts, tādēļ šajā gadījumā bija piemērojami Civillikuma 1842.panta un 1710.panta nosacījumi.

Tiesa kļūdaini piemērojusi Civillikuma 2004.pantu, jo atbildētāja ieskatā 2006.gada 9.februāra līgumu nevar kvalificēt kā pirkuma līgumu. Proti, iztrūkst pirkuma līguma būtiskās sastāvdaļas - pirkuma priekšmets un maksa. Minētais Līgums atzīstams par sadarbības līgumu. Civillikums neparedz iespēju galvot par saistību, kas nerada kreditora prasījumu.

Tiesai vajadzēja piemērot Civillikuma 1694.pantu, kurš nosaka ka galvojumā ir nepieciešams spēkā esošs galvenais parāds. Galvojuma līguma noslēgšanas brīdī nepastāvēja galvenais parāds vai galvojuma priekšmets. Pirkuma līguma priekšmets neradīja kreditora prasījumu. Civillikums neizslēdz iespēju galvot arī par nākotnes saistībām. Civillikuma 1694.pants būtu skatāms kopā ar Civillikuma 1417.pantu, kurš nepieļauj darījumus ar absolūti nenoteiktu priekšmetu. Pirkuma līguma būtiskās sastāvdaļas ir pirkuma priekšmets un cena. Galvojuma līgums būtu varējis sasniegt kaut kādu noteiktības pakāpi, ja līgumam būtu pievienots preču sortiments un cenas.

Tiesa ir pārkāpusi Civilprocesa likuma 96.panta piektajā daļā kopsakarā ar 104.panta pirmajā daļā noteikto, proti, bez jebkāda pamata ir ignorējusi apstākli, par kuru starp pusēm nepastāv strīds, ka kredītlīnijas līgums nav noslēgts.

Tiesai bija jāpiemēro Civillikuma 1710.panta noteikumi, kuri nosaka, ka galvojums izbeidzas ar katru darbību, kas dzēš galveno saistību, atsvabinot no tās parādnieku. Kad preces līdz 1500 LVL tika pasūtītas un samaksa tika veikta, galvojuma līgums ir sasniedzis savus "griestus" un atbilstoši Civillikuma 1811.pantam ir izbeidzies ar izpildījumu. Minēto apstiprina arī galvojuma līguma 6.punkts, kas noteica, ka galvojums bija spēkā līdz brīdim, kamēr pilnībā tiek dzēsta parādnieka saistība. Tiesas secinājums, ka Galvojumā 1 nav noteikta konkrēta summa, par kādu galvo /pers. A/, ir klaja līdzēju gribas ignorēšana.

Tāpat tiesai bija jāpiemēro Civillikuma 1868.panta nosacījumi, novērtējot 2006.gada 9.februāra pirkuma līguma Nr./numurs/ 23 139,47 1.1.punktu jeb tā priekšmetu. Preču pirkumi notika saskaņā ar preču pavadzīmēm un rēķiniem. Tātad tajā brīdī, kad tika izrakstītas pavadzīmes un panākta vienošanās, tika grozīts prasījuma tiesiskais pamats un būtiskie noteikumi un par to galvojums netika sniegts. Tādējādi saskaņā ar Civillikuma 1710.pantu galvojums bija beidzies.

Tiesas secinājumi, ka 2017.gada Līguma grozījumi būtu attiecināmi arī uz 2006.gada 9.februāra galvojuma līgumu, nonāk pretrunā ar Civillikuma 1695.pantu, loģikas likumiem un tiesību principiem, jo grozīt var tikai tās attiecības, kuras konkrētā brīdī pastāv.

Tiesai bija jāpiemēro Civillikuma 1410.panta otrās daļas noteikumi, jo apstāklis, ka /pers. A/ ir parakstījis 2017.gada aktu kā SIA /Nosaukums C/ valdes loceklis nekādā veidā neļauj secināt, ka viņš tajā brīdī ar savu parakstu ir apliecinājis arī galvojuma pārjaunošanu un attiecināšanu uz šo darījumu. Tiesai jāvadās pēc darījuma faktiskā subjekta, nevis pēc subjektīvām nojausmām. Pie tam /pers. A/ nav bijis SIA /Nosaukums C/ valdes loceklis no 2006. līdz 2017.gadam.

Prasītāja savā 2022.gada 18.augusta rakstveida paskaidrojumā par apelācijas sūdzību norāda turpmāk minētos apstākļus un argumentus.

Prasītājas ieskatā tiesa ir pienācīgi izvērtējusi lietas faktiskos apstākļus, kā arī veikusi pareizu to juridisko novērtējumu un materiālo un procesuālo tiesību normu piemērošanu.

Prasītāja pievienojas spriedumā atzītajam, ka par nepamatotu atzīstams /pers. A/ apgalvojums, ka 2006.gada 9.februārī starp prasītāju un /pers. A/ noslēgtais galvojums ir izbeigts ar izpildījumu jau 2006.gadā.

Civillikuma 1692.pantā sniegtajā galvojuma definīcijā ir norādīts, ka ar galvojumu tiek uzņemts pienākums atbildēt kreditoram par trešās personas parādu, savukārt Civillikuma 1694.pantā ir norādīts, ka galvojumu var dot par visādām saistībām, t.sk. par pastāvošām un nākamām, noteiktām un nenoteiktām, nosacītām un nenosacītām saistībām.

Noslēdzot galvojumu, /pers. A/ apņēmās izpildīt no Līguma izrietošās saistības kā pats parādnieks gadījumā, ja SIA /Nosaukums C/ neveica samaksu par piegādāto preci pilnā apmērā.

Galvojuma priekšmets ir nevis kāda konkrēta naudas summa, ar kuru tiek noteikts galvojuma apjoms, bet gan SIA /Nosaukums C/ nākotnē iespējamās parādsaistības pret prasītāju.

Juridiskajā literatūrā ir norādīts, ka galvojums ir ar līgumu uzņemta akcesora saistība, kura pastāv blakus kādai citai saistībai (galvenajai saistībai). Parasti tā ir naudas izteiksmē nosakāma un pildāma saistība, kas var tikt nodibināta gan vienlaikus ar galveno saistību, gan vēlāk, gan pat agrāk.

Slēdzot galvojuma vienošanos, prasītāja ar /pers. A/ vienojās, ka /pers. A/ kā pati SIA /Nosaukums C/ atbildēs prasītājai par SIA /Nosaukums C/ saistībām, kas izrietēs no prasītājas un SIA /Nosaukums C/ starpā noslēgtā Līguma. Nevienā no galvojuma noteikumu punktiem nav noteikts, ka galvojums tiek ierobežots ar Līguma 3.4.punktā norādīto kredīta limita apmēru.

Civillikuma Saistību tiesību daļas komentāros pie 1694.panta ir citēta mācību grāmata "Francijas civiltiesības" (izdota 1961.gadā), norādot, ka ar galvojumu var tikt nodrošināta jebkura saistība, neatkarīgi no tās priekšmeta, t.sk. nākamā (nākotnē paredzētā) saistība, piemēram, saistības ar atvērtu, bet vēl neizmantotu kredītu.

Šajā gadījumā ar galvojumu vienošanos tika nodrošinātas saistības, kas izrietēs no Līguma gadījumā, ja SIA /Nosaukums C/, par kura saistībām tiek galvots, neveiks samaksu par piegādāto preci pilnā apmērā. Jebkuri pirkuma līguma grozījumi un papildinājumi pēc to abpusējas parakstīšanas kļuva par Līguma neatņemamu sastāvdaļu. Tātad secināms, ka, atbilstoši galvojuma 2.punktā noteiktajam, galvojums attiecas arī uz 2017.gada 28.novembra vienošanos par grozījumiem Līgumā.

Saskaņā ar Civillikuma 1710.pantu, galvojums izbeidzas ar katru darbību, kas dzēš galveno saistību, atsvabinot no tās parādnieku. Tā kā galvenā saistība - līgums, līdz pat šim brīdim ir spēkā, secināms, ka, atbilstoši Civillikuma 1710.panta noteikumiem, spēkā ir arī galvojuma vienošanās un tas nav izbeidzies nedz ar izpildījumu, nedz arī kādā citādā veidā.

Prasītāja nepiekrīt /pers. A/ apelācijas sūdzībā norādītajam, ka Līgumu nevar kvalificēt kā pirkuma līgumu un nevar uzskatīt, ka tas stājās spēkā.

Spriedumā tiesa padziļināti veikusi Līguma 1.1. un 1.2.punktu vērtējumu, nonākot pie secinājuma, ka minēto punktu saturs skaidri norāda uz to, ka Līgums ir noslēgts kā vispārēja vienošanās, līdzējiem katru preču piegādes gadījumu noformējot ar atsevišķu preču pavadzīmi.

Tiesa ir pareizi izpratusi faktiskos lietas apstākļus, secinot, ka līgumslēdzējas puses neaprobežosies tikai ar vienu pirkumu, bet, ņemot vērā SIA /Nosaukums C/ uzņēmējdarbības veidu - būvniecības pakalpojumu sniegšana, preču pirkumi no prasītājas Līguma ietvaros tiks veikti ievērojami lielākā skaitā, kā arī, ka līgumslēdzējas puses ir vienojušās par ilgtermiņa sadarbību, nevis tikai par pirkuma veikšanu Līguma noslēgšanas dienā. Turklāt, saskaņā ar prasītājas grāmatvedības datiem par 2006.gadu, SIA /Nosaukums C/ Līguma noslēgšanas dienā nevienu pirkumu no prasītājas nav veikusi.

Pretēji apelācijas sūdzībā paustajam, prasītāja uzskata, ka Līgumā ir iekļautas tā būtiskās sastāvdaļas. Proti, atbilstoši Līguma 3.1.punktam, preces sortiments, daudzums un cenas tiek saskaņoti pirms katras konkrētas piegādes un norādīti preču pavadzīmē.

Prasītājas ieskatā tiesa spriedumā pamatoti un atbilstoši faktiskajiem lietas apstākļiem ir norādījusi, ka Līguma priekšmets ir pilnīgi noteikts un tas ir katrā konkrētā preču pavadzīmē norādītā samaksa par preci, ko pārdevusi prasītāja un saņēmusi SIA /Nosaukums C/ katrā atsevišķā partijā, atbilstoši veiktajam pasūtījumam.

Prasītāja nepiekrīt apelācijas sūdzībā norādītajam, ka brīdī, kad tika izrakstītas pavadzīmes un panākta vienošanās, tika grozīts prasījuma tiesiskais pamats un būtiskie noteikumi.

Veicot katru atsevišķu pasūtījumu, līgumslēdzējas puses negrozīja Līguma priekšmetu vai Līgumā noteiktos samaksas noteikumus. Vienīgi ar 2017.gada 28.novembrī prasītājas izpildinstitūcijas locekļu un /pers. A/ kā SIA /Nosaukums C/ amatpersonu parakstīto vienošanos par grozījumiem Līgumā, SIA /Nosaukums C/ tika noteikti labvēlīgāki pēcapmaksas noteikumi.

Prasījuma tiesiskais pamats gan 2006.gadā, gan arī šobrīd vēl joprojām ir Līgums, kura neatņemama sastāvdaļa ir pavadzīmes, kas klasificējamas kā preču piegādes/izsniegšanas fakta apliecinošs dokuments.

2020.gada 10.jūnijā spēkā stājās "Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likums", kura 10.pants noteic, ka civillietu tiesa var izskatīt rakstveida procesā, ja ir iespējams nodrošināt lietas dalībnieku procesuālo tiesību ievērošanu un tiesa nav atzinusi par nepieciešamu lietu iztiesāt tiesas sēdē.

Tiesas kolēģija uzskata, ka minēto civillietu ir iespējams izskatīt rakstveida procesā, par ko tiesa laikus ir informējusi lietas dalībniekus, nosakot termiņu papildu paskaidrojumu vai citu procesuālo lūgumu iesniegšanai (lietas 2.sēj.84.lapa).

Par lietas izskatīšanu rakstveida procesā lietas dalībniekiem nosūtīts paziņojums (lietas 2.sēj. 85.lapa).

**Motīvu daļa**

Tiesas kolēģija, iepazinusies ar civillietas materiāliem un novērtējusi iegūtos pierādījumus to kopumā, atzīst, ka SIA /Nosaukums / prasība pārsūdzētajā sprieduma daļā ir apmierināma pilnīgi.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 426.panta pirmo daļu un Civilprocesa likuma 430.panta trešo daļu, apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību un pretapelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajās sūdzībās un nepārbauda faktus, kas konstatēti pirmās instances tiesā, ja tie nav apstrīdēti apelācijas sūdzībā.

Vidzemes rajona tiesas 2022.gada 9.jūnija spriedums daļā, ar kuru noraidīta SIA/Nosaukums / prasība par līgumsoda 47,08 EUR apmērā un Vidzemes rajona tiesas 2022.gada 9.jūnija papildspriedums, ar kuru noraidīta /pers. A/ pretprasība par galvojuma līguma atzīšanu par izbeigtu ar izpildījumu un par pirkuma līguma grozījumu neattiecināšanu uz galvojuma līgumu, saskaņā ar Civilprocesa likuma 203.panta otro daļu, ir stājušies spēkā, jo spriedums šajā daļā un papildspriedums apelācijas kārtībā nav pārsūdzēti.

Ar Vidzemes rajona tiesas 2022.gada 9.jūnija spriedumu nodibināti turpmāk minētie fakti, kas nav apstrīdēti apelācijas sūdzībā.

2006.gada 9.februārī starp prasītāju un SIA /Nosaukums C/ noslēgts pirkuma līgums /numurs/, kura nosacījumi paredzēja, ka atbildētājai tiek izsniegta prece ar pēcapmaksu 45 dienu laikā pēc preces saņemšanas.

2006.gada 9.februārī starp prasītāju un /pers. A/ noslēgts Galvojums 1, saskaņā ar kuru /pers. A/ uzņemas saistību kā pats parādnieks atbildēt prasītājai ar visu savu kustamo mantu un nekustamo īpašumu, kā arī naudas līdzekļiem par SIA /Nosaukums C/ pamatparādu, procentiem, līgumsodu pret prasītāju pēc līguma noteikumiem. Galvojuma 1 2.punktā norādīts, ka Galvojums 1 attiecas arī uz visiem iespējamiem līguma grozījumiem un papildinājumiem. Tāpat Galvojuma 1 3.punktā noteikts, ka /pers. A/ dod prasītājai tiesības uzsākt pret viņu parāda piedziņu gadījumā, ja SIA /Nosaukums C/ neievēro savas Līgumā noteiktās saistības.

2017.gada 28.novembrī Līgumā veikti grozījumi, tostarp noteikta maksimālā kredīta limita summa līdz 15000 EUR (grozīts Līguma 3.4.punkts).

2020.gada 21.oktobrī starp prasītāju un SIA /Nosaukums D/ noslēgts Galvojums 2, saskaņā ar kuru SIA /Nosaukums D/ uzņēmusies saistību kā pats parādnieks atbildēt prasītājai ar visu savu kustamo mantu un nekustamo īpašumu, kā arī naudas līdzekļiem par SIA /Nosaukums C/ pamatparādu, procentiem, līgumsodu, zaudējumiem un izdevumiem pret prasītāju, kas izriet no Līguma noteikumiem. Galvojuma 2 1.punktā norādīts, ka Galvojums 2 attiecas arī uz visiem iespējamiem pirkuma līguma grozījumiem un/vai papildinājumiem. Galvojuma 2 2.punktā ir noteikts, ka SIA /Nosaukums D/ dod prasītājai tiesības uzsākt pret viņu parāda piedziņu gadījumā, ja SIA /Nosaukums C/ neievēro savas Līgumā noteiktās saistības.

Laikā no 2020.gada 27.oktobra līdz 2021.gada 26.janvārim prasītāja izsniegusi SIA /Nosaukums C/ preces ar pēcapmaksu par kopējo summu 21533,21 EUR, par kurām SIA /Nosaukums C/ nav veikusi apmaksu pilnā apmērā.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 432.panta piekto daļu, ja apelācijas instances tiesa, izskatot lietu, atzīst, ka zemākās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākās instances tiesas sprieduma argumentācijai. Šajā gadījumā šā likuma 193.panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus sprieduma motīvu daļā var nenorādīt.

Tiesas kolēģija, izskatot lietu rakstveida procesā, atzīst, ka Vidzemes rajona tiesas 2022.gada 9.jūnija spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tādēļ pievienojas zemākās instances tiesas sprieduma argumentācijai.

Tiesas kolēģija nepiekrīt atbildētāja /pers. A/ viedoklim apelācijas sūdzībā, ka pirmās instances tiesa ir kļūdaini piemērojusi Civillikuma 2004.panta noteikumus, atzīstot, ka 2006.gada 9.februārī ir noslēgts pirkuma līgums, jo Līgumā iztrūkst pirkuma līguma būtiskās sastāvdaļas - pirkuma priekšmets un maksa, tāpēc atbildētāja ieskatā tas atzīstams par sadarbības līgumu, bet Civillikums neparedz galvot par saistību, kas nerada kreditora prasījumu.

Tiesas kolēģija piekrīt pirmās instances tiesas secinājumiem, ka 2006.gada 9.februāra līgumā, kas noslēgts starp SIA/Nosaukums /un SIA /Nosaukums C/, saprotami ir noteikts līguma priekšmets un maksa (Līguma 1.daļas "Līguma priekšmets" 1.1. un 1.2.punkts). Puses vienojušās pārdot un pirkt preces saskaņā ar preču pavadzīmēm - rēķiniem, kas ir šī Līguma neatņemama sastāvdaļa un preču pārdošana tiek veikta atsevišķās partijās ar pircēja pasūtījumiem atbilstoši abpusēji saskaņotam sortimentam. Nav šaubu, ka puses ir noslēgušas pirkuma līgumu (Civillikuma 2002.pants).

Līdz ar to nav pamatoti arī atbildētāja argumenti apelācijas sūdzībā, ka tiesai bija jāpiemēro Civillikuma 1417.panta noteikumi (līgums nav spēkā).

Civillikuma 1694.panta noteikumi nosaka, ka galvojumā ir nepieciešams spēkā esošs galvenais parāds, un to var dot par visādām saistībām, to starpā arī par saistībām no neatļautas darbības, par pastāvošām un nākamām, noteiktām un nenoteiktām, nosacītām un nenosacītām, un kā par visu galveno parādu, tā arī par tā daļu.

Tiesas kolēģija piekrīt pirmās instances tiesas konstatētajam, ka slēdzot galvojumu, prasītāja ar /pers. A/ vienojās, ka /pers. A/ kā pati SIA /Nosaukums C/ atbildēs prasītājai par SIA /Nosaukums C/ saistībām, kas izrietēs no prasītājas un SIA /Nosaukums C/ starpā noslēgtā Līguma. Nevienā no galvojuma noteikumu punktiem nav noteikts, ka galvojums tiek ierobežots ar Līguma 3.4.punktā norādīto kredīta limita apmēru.

Šajā gadījumā ar galvojumu vienošanos tika nodrošinātas saistības, kas izrietēs no Līguma gadījumā, ja SIA /Nosaukums C/, par kura saistībām tiek galvots, neveiks samaksu par piegādāto preci pilnā apmērā. Jebkuri pirkuma līguma grozījumi un papildinājumi pēc to abpusējas parakstīšanas kļuva par Līguma neatņemamu sastāvdaļu. Tādējādi atbilstoši galvojuma 2.punktā noteiktajam, 2006.gada 9.februāra galvojums attiecas arī uz 2017.gada 28.novembra vienošanos par grozījumiem Līgumā.

Saskaņā ar Civillikuma 1710.pantu, galvojums izbeidzas ar katru darbību, kas dzēš galveno saistību, atsvabinot no tās parādnieku. Tā kā galvenā saistība - Līgums līdz pat šim brīdim ir spēkā, ir pamats secināt, ka atbilstoši Civillikuma 1710.panta noteikumiem, spēkā ir arī galvojuma vienošanās un tas nav izbeidzies ne ar izpildījumu, ne kādā citā veidā.

Noslēdzot galvojumu, /pers. A/ apņēmās izpildīt no Līguma izrietošās saistības kā pats parādnieks gadījumā, ja SIA /Nosaukums C/ neveic samaksu par piegādāto preci pilnā apmērā.

Galvojuma priekšmets ir nevis kāda konkrēta naudas summa, ar kuru tiek noteikts galvojuma apjoms, bet gan SIA /Nosaukums C/ nākotnē iespējamās parādsaistības pret prasītāju.

Tiesas kolēģija nav ieguvusi pierādījumus apelācijas sūdzībā izteiktajiem apgalvojumiem, ka brīdī, kad tika izrakstītas pavadzīmes un panākta vienošanās, tika grozīts prasījuma tiesiskais pamats un būtiskie noteikumi.

Prasījuma tiesiskais pamats joprojām ir Līgums, kura neatņemama sastāvdaļa ir pavadzīmes, kas klasificējamas kā preču piegādes/izsniegšanas fakta apliecinošs dokuments.

Saskaņā ar Civillikuma 1699.panta noteikumiem vairākas personas, kas galvojušas par vienu un to pašu parādnieku un vienu un to pašu parādu, atbild solidāri.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.panta pirmās daļas noteikumiem pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus. Ja prasība apmierināta daļēji, šajā pantā norādītās summas piespriež prasītājam proporcionāli tiesas apmierināto prasījumu apmēram.

Pie apstākļiem, ka prasība apmierināta 99,80 % apmērā, no SIA /Nosaukums C/ prasītājas labā piedzenami tiesas izdevumi - valsts nodeva 1102,11 EUR, ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi par tiesas pavēstu un citu tiesas dokumentu piegādāšanu un izsniegšanu 11,75 EUR.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 42.panta pirmās daļas noteikumiem no SIA /Nosaukums C/, bet piedziņas neiespējamības gadījumā solidāri no /pers. A/ un SIA /Nosaukums D/ valsts ienākumos proporcionāli prasības apmierinātajai daļai piedzenami iepriekš nesamaksātie tiesas izdevumi par tiesas pavēstu un citu tiesas dokumentu piegādāšanu un izsniegšanu 8,01 EUR.

No lietas materiāliem redzams, ka prasītāja valsts ienākumos proporcionāli prasības noraidītajai daļai no prasītājas piedzītos tiesas izdevumus par tiesas pavēstu un citu tiesas dokumentu piegādāšanu un izsniegšanu 0,02 EUR ir samaksājusi (lietas 2.sēj.58.lapa).

Prasītājai saskaņā ar Civilprocesa likuma 195.panta un Senāta Civillietu departamenta senatoru kopsapulces 2021.gada 15.decembra lēmuma noteikumiem nosakāmas tiesības par laiku, sākot ar brīdi, kad notecējis termiņš sprieduma labprātīgai izpildei, līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai) saņemt no SIA /Nosaukums C/, bet piedziņas neiespējamības gadījumā solidāri no /pers. A/ un SIA /Nosaukums D/ likumiskos 8 % gadā no kopējās piedzītās summas 24253,33 EUR, ievērojot Civillikuma 1763.panta 1.punkta noteikumus, ka procentu pieaugums apstājas, kad vēl nesamaksāto procentu daudzums sasniedzis kapitāla lielumu.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.[1]pantu nosakāms termiņš sprieduma labprātīgai izpildei.

**Rezolutīvā daļa**

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 432. - 434.pantu Civillietu tiesas kolēģija

**nosprieda**

apmierināt sprieduma pārsūdzētajā daļā SIA/Nosaukums / prasību.

Piedzīt no SIA /Nosaukums C/, reģistrācijas Nr./reģistrācijas numurs/, bet piedziņas neiespējamības gadījumā solidāri no atbildētājiem /pers. A/, personas kods /personas kods/, un SIA /Nosaukums D/, reģistrācijas Nr./reģistrācijas numurs/, par labu SIA/Nosaukums /reģistrācijas Nr./reģistrācijas numurs/, pamatparādu 21035,88 EUR, līgumsodu par laiku no 2020.gada 27.decembra līdz 2021.gada 14.maijam 2103,59 EUR un tiesas izdevumus - valsts nodevu 1102,11 EUR un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus par tiesas pavēstu un citu tiesas dokumentu piegādāšanu un izsniegšanu 11,75 EUR, kopā 24253,33 EUR, ieskaitot tos AS /Nosaukums J/ bankas kontā /konta numurs/

Piedzīt no SIA /Nosaukums C/, bet piedziņas neiespējamības gadījumā solidāri no /pers. A/ un SIA /Nosaukums D/ valsts ienākumos ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 8,01 EUR, samaksu veicot Tiesu administrācijai, reģistrācijas Nr./reģistrācijas numurs/, konta Nr./konta numurs/, saņēmēja banka: Valsts kase, BIC kods TRELLV22.

Noteikt SIA /Nosaukums / tiesības par laiku, sākot ar brīdi, kad notecējis termiņš sprieduma labprātīgai izpildei, līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai) saņemt no atbildētājas SIA /Nosaukums C/, bet piedziņas neiespējamības gadījumā solidāri no atbildētājiem /pers. A/ un SIA /Nosaukums D/ likumiskos 8 % gadā no kopējās ar spriedumu piedzītās summas 24253,33 EUR, ievērojot Civillikuma 1763.panta 1.punkta noteikumus, ka procentu pieaugums apstājas, kad vēl nesamaksāto procentu daudzums sasniedzis kapitāla lielumu.

Noteikt termiņu sprieduma labprātīgai izpildei 10 dienas no sprieduma likumīgā spēkā stāšanās dienas.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā Augstākās tiesas Senātā Civilprocesa likuma 451., 452.pantā minētajos gadījumos 30 dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas 2022.gada 9.decembra, iesniedzot kasācijas sūdzību Vidzemes apgabaltiesā.

Tiesnesis referents D.Lazdiņš

Tiesnese Z.Cera

Tiesnesis A.Bukavs

**Dokuments parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu.**